

הַלְבוֹת מַלְכִּים וּמַלְחָמוֹת

יֵשׁ בְּכָלֶלֶן שְׁלוֹשׁ וְעֶשְׂרִים מִצְוֹת עֶשֶׂר מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְשְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פָּרִטָן: (א) לְמִנּוֹת מֶלֶךְ מִיִּשְׂרָאֵל; (ב) שְׁלֹא יִמָּנֶה מִקְהֵל גֵּרִים; (ג) שְׁלֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁים; (ד) שְׁלֹא יִרְבֶּה לוֹ סוֹסִים; (ה) שְׁלֹא יִרְבֶּה לוֹ כֶּסֶף וְזָהָב; (ו) לְהַחֲרִים שִׁבְעָה עֲמֻמִּין; (ז) שְׁלֹא לְהַחֲיוֹת מִהֵן נִשְׁמָה; (ח) לְמַחֲוֹת זִרְעוֹ שְׁלֹעַמֶּלֶךְ; (ט) לְזָכֹר מַה שֶּׁעָשָׂה עִמָּלֶךְ; (י) שְׁלֹא לְשַׁכַּח מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְאָרִיבָתוֹ בַּדֶּרֶךְ; (יא) שְׁלֹא לְשַׁכֵּן בָּאָרֶץ מִצָּרִים; (יב) לְשַׁלַּח שְׁלוֹם לְיוֹשְׁבֵי הָעִיר כְּשֶׁצָּרִים עָלֶיהָ, וְלִדְוֹן בָּהּ כְּאֲשֶׁר מִפְּרֹשׁ בַּתּוֹרָה, וְאִם תִּשְׁלִים וְאִם לֹא תִשְׁלִים; (יג) שְׁלֹא לְדָרֵשׁ שְׁלוֹם מִעַמּוֹן וּמוֹאָב בְּלִבָּד, כְּשֶׁצָּרִים עָלֶיהָ; (יד) שְׁלֹא לְהִשְׁחִית אֵילָנִי מֵאֲכָל בְּמִצּוֹר; (טו) לְהַתְקִין יָד שִׁיִּצְאוּ בוֹ בַּעֲלֵי הַמַּחֲנֶה לְהַפְנוֹת בוֹ; (טז) לְהַתְקִין יָתֵד לַחֹפֶר בוֹ; (יז) לְמַשַּׁח כּוֹהֵן לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי אֲנָשֵׁי הַצָּבָא בְּשַׁעַת הַמַּלְחָמָה; (יח) לְהִיּוֹת מְאָרֵס וּבּוֹנָה בְּנִין וְנוֹטֵעַ כָּרִם שְׂמֻחִים בְּקִנְיָנָן שָׁנָה תְּמִימָה, וּמַחֲזִירִין אוֹתָן מִן הַמַּלְחָמָה; (יט) שְׁלֹא יַעֲבֹר עָלֶיהָ דָּבָר, וְלֹא יֵצְאוּ אֶפְלוֹ לְצָרֵי הָעִיר וְצָרֵי הַגָּדוֹד וְדוֹמָה לָהֶן; (כ) שְׁלֹא לַעֲרֹץ וּלְחַזֹּר לְאַחֹר בְּשַׁעַת הַמַּלְחָמָה; (כא) דִּין יִפֹּת תֹּאֵר; (כב) שְׁלֹא תִמְכֹּר יִפֹּת תֹּאֵר; (כג) שְׁלֹא יִכְבֹּשׁנָה לְעִבְדוֹת אַחֵר שֶׁנִּבְעָלָה. וּבִאֹר מִצְוֹת אֵלּוּ בְּפָרְקִים אֵלּוּ.

הַלְבוֹת מַלְכִּים וּמַלְחָמוֹת פָּרֶק א

א. שְׁלוֹשׁ מִצְוֹת נִצְטָווּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת כְּנִיסַתָּן לָאָרֶץ לְמִנּוֹת לָהֶם מֶלֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר "שׁוֹם תִּשִּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" (דְּבָרִים יז, טו), וּלְהַכְרִית זִרְעוֹ שְׁלֹעַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר "תִּמְחָה אֶת-זָכֹר עִמָּלֶךְ" (דְּבָרִים כה, יט), וּלְבַנּוֹת לָהֶם בֵּית הַבְּחִירָה שֶׁנֶּאֱמַר "לְשַׁכְּנוֹ תִּדְרָשׁוּ, וּבֵאתָ שָׁמָּה" (דְּבָרִים יב, ה).

ב. מִנּוֹי מֶלֶךְ קוֹדֵם לְמַלְחָמַת עִמָּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר "אֲתִי שְׁלַח ה' לְמַשְׁחֶךָ לְמֶלֶךְ . . . וְעָתָה לֵךְ וְהָפִיתָ אֶת-עִמָּלֶךְ" (רֹאה שְׁמוּאֵל א טו, א-ג). וְהַכְרַתִּי זֶרַע עִמָּלֶךְ קוֹדֶמֶת לְבִנְיַן הַבֵּית, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיְהִי, כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ; וְה' הִנִּיחַ-לוֹ מִסְבִּיב, מִכָּל-אִיבָיו. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, אֶל-נָתָן הַנָּבִיא, רָאה . . . אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים . . .". (שְׁמוּאֵל ב ז, א-ב).

ג. מֵאַחֵר שֶׁהִקְדַּם הַמֶּלֶךְ מִצְוָה, לָמָּה לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁשָּׂאֻלוֹ מֶלֶךְ מִשְׁמוּאֵל: לִפִּי שֶׁשָּׂאֻלוֹ בַּתְּרַעֲמַת, וְלֹא שֶׁאֻלוֹ לְקִיּוֹם הַמִּצְוָה, אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁקִּצּוֹ בְּשְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי לֹא אֶתָּךְ מָאֲסוּ, כִּי-אֲתִי מָאֲסוּ" (שְׁמוּאֵל א ח, ט).

ד. אֵין מִעֲמִידִין מֶלֶךְ תַּחֲלָה, אֲלֵא עַל פִּי בֵּית דִּין שֶׁלְּשִׁבְעִים זִקְנִים וְעַל פִּי נָבִיא כִּיהוֹשֻׁעַ שֶׁמָּנָהוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּבֵית דִּינוֹ, וּכְשֶׁאֻל וְדוֹיד שֶׁמָּנָה אוֹתָם שְׁמוּאֵל הָרַמְתִּי וּבֵית דִּינוֹ.

ה. אֵין מִעֲמִידִין מֶלֶךְ מִקְהֵל גֵּרִים, אֶפְלוֹ אַחֵר כַּמָּה דוֹרוֹת עַד שֶׁתִּהְיֶה אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל: שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי, אֲשֶׁר לֹא-אֶחִיךָ הוּא" (דְּבָרִים יז, טו). וְלֹא לְמַלְכוּת בְּלִבָּד, אֲלֵא לְכָל שְׁרָרוֹת שְׁבִיִּשְׂרָאֵל לֹא שׂוֹר צָבָא, וְלֹא שׂוֹר חֲמֻשִּׁים אוֹ שׂוֹר עֲשָׂרָה, אֶפְלוֹ מִמָּנָה עַל אִמַּת הַמִּים שֶׁמַּחֲלֵק מִמָּנָה לְשָׂדוֹת; אֵין צָרִיךְ

לומר דין או נשיא, שלא יהא אלא מִיִּשְׂרָאֵל: שְׁנֵאמַר "מִקְרָב אחִיךָ, תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" (שם) כָּל מְשִׁימוֹת שְׂאֵתָה מְשִׁים עָלֶיךָ, לֹא יִהְיוּ אֵלָּא "מִקְרָב אחִיךָ".

ו. אין מעמידין אשה במלכות שְׁנֵאמַר "מֶלֶךְ" (דברים יז, טו), וְלֹא מֶלֶכָּה; וְכֵן כָּל מְשִׁימוֹת שְׂבִישְׂרָאֵל, אין מְמַנִּים בָּהֶם אֵלָּא אִישׁ. ואין מעמידין מֶלֶךְ וְלֹא כוֹהֵן גָּדוֹל לֹא גֵרֵעַ, וְלֹא סֹפֵר, וְלֹא בֶלֶן, וְלֹא בָרְסִי: לֹא מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּסוּלִין; אֵלָּא הוּאִיל וְאִמְנוּתָן נִקְלָה, הָעַם מְזַלְזֵלִין בָּהֵן לְעוֹלָם. וּמְשִׁיעָשָׂה בְּמִלְאכָּה מֵאִלּוּ יוֹם אֶחָד, נִפְסָל.

ז. כְּשֶׁמַּעֲמִידִין הַמֶּלֶךְ מוֹשְׁחִין אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שְׁנֵאמַר "וַיִּקַּח שְׂמֹאֵל אֶת-פֶּה הַשֶּׁמֶן, וַיִּצַק עַל-רֹאשׁוֹ וַיִּשְׁקָהוּ" (שְׂמֹאֵל א יא). מֵאַחֵר שֶׁמוֹשְׁחִין הַמֶּלֶךְ הָרִי זֶה זֹכֶה לוֹ, וְלִבְנָיו לְעוֹלָם: שֶׁהַמְּלָכוֹת יִרְשָׁה לָהֶם, שְׁנֵאמַר "לְמַעַן יֵאָרֶיךָ יָמִים עַל-מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו, בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל" (דברים יז, כ).

ח. הַנִּיחַ בֶּן קָטָן מְשִׁמְרִין לוֹ הַמְּלוּכָה עַד שֶׁיִּגְדִּיל, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה יְהוֹדָדָע לְיוֹאָשׁ. וְכָל הַקּוֹדֵם בַּנְּחֻלָּה, קוֹדֵם לִירֶשֶׁת הַמְּלוּכָה; וְהֵבֶן הַגָּדוֹל, קוֹדֵם לְקָטָן מִמֶּנּוּ.

ט. וְלֹא הַמְּלָכוֹת בְּלִבָּד, אֵלָּא כָּל הַשְּׂרָרוֹת וְכָל הַמְּנוּיִין שְׂבִישְׂרָאֵל יִרְשָׁה לְבָנָו וְלִבְנֵי בָנוּ עַד עוֹלָם: וְהוּא שִׁיחָהּ הֵבֶן מִמֶּלֶךְ מְקוֹם אֲבוֹתָיו בַּחֲכָמָה, וּבִירָאָה. הִיא מִמֶּלֶךְ בִּירָאָה אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ מִמֶּלֶךְ בַּחֲכָמָה מַעֲמִידִין אוֹתוֹ בְּמְקוֹם אָבִיו, וּמְלַמְּדִין אוֹתוֹ; וְכָל מִי שְׂאִין בּוֹ יִרְאֵת שָׁמַיִם אֵף עַל פִּי שֶׁחֲכָמָתוֹ מְרַבָּה, אֵין מְמַנִּין אוֹתוֹ לְמַנוּי מִן הַמְּנוּיִין שְׂבִישְׂרָאֵל.

י. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְשַׁח דָּוִיד זָכָה בְּכֶתֶר מְלָכוֹת, וְהָרִי הַמְּלָכוֹת לוֹ וְלִבְנָיו הַזִּכְרִים הַפְּשָׁרִים עַד עוֹלָם: שְׁנֵאמַר "כִּסְאָךְ, יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם" (שְׂמֹאֵל ב ז, טו). וְלֹא זָכָה אֵלָּא לַפְּשָׁרִים, שְׁנֵאמַר "אִם-יִשְׁמְרוּ בְּנֶיךָ, בְּרִיתִי" (תהילים קלב, יב). אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא זָכָה אֵלָּא לַפְּשָׁרִים, לֹא תִפְרֹת הַמְּלָכוֹת מְזַרְע דָּוִיד לְעוֹלָם: הַבְּטִיחוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכֶךְ, שְׁנֵאמַר "אִם-יַעֲזֹבוּ בְּנָיו, בְּרִיתִי; וּבְמִשְׁפָּטִי, לֹא יִלְכוּן . . . וּפְקַדְתִּי בְּשֶׁבֶט פִּשְׁעָם; וּבִגְגָעִים עֲוֹנָם. וַחֲסֹדִי, לֹא-אֶסִּיר מַעֲמוֹ" (ראה תהילים פט, לא-לד).

יא. נִבְיָא שֶׁהַעֲמִיד מֶלֶךְ מִשְׁאָר שְׂבִיטֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, וְנִלְחָם מִלְחָמוֹת ה' הָרִי זֶה מֶלֶךְ, וְכָל מַצּוֹת הַמְּלָכוֹת נוֹהֲגוֹת בּוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁעִיקַר הַמְּלָכוֹת לְדָוִיד, וְהָיָה מִבְּנָיו מֶלֶךְ: שֶׁהָרִי אַחֲרָהּ הַשִּׁילּוּנִי הַעֲמִיד יִרְבְּעָם, וְאָמַר לוֹ "וְהָיָה, אִם-שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר אֲצֻךְ . . . וּבְנִיתִי לָךְ בֵּית-נֶאֱמָן כְּאֲשֶׁר בְּנִיתִי לְדָוִד עַבְדִּי . . ." (ראה מלכים א יא, לח); וְאָמַר לוֹ אַחֲרָהּ "וְלִבְנָו, אֶתֵּן שְׂבִיט-אֶחָד לְמַעַן הִיֹּת-גִּיר לְדָוִיד-עַבְדִּי כָּל-הַיָּמִים לְפָנָי, בִּירוּשָׁלַם" (מלכים א יא, לו).

יב. מְלָכֵי בֵּית דָּוִיד הֵם הָעוֹמְדִים לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר "כִּסְאָךְ, יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם" (שְׂמֹאֵל ב ז, טו). אֲבָל אִם יַעֲמֵד מֶלֶךְ מִשְׁאָר יִשְׂרָאֵל תִּפְסֹק הַמְּלָכוֹת מִבֵּיתוֹ, שֶׁהָרִי לִירְבָּעָם נֶאֱמַר "אָךְ, לֹא כָּל-הַיָּמִים" (מלכים א יא, לט).

יג. אין מוֹשְׁחִין מְלָכֵי יִשְׂרָאֵל בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, אֵלָּא בְּשֶׁמֶן אֶפְרַסְמוֹן. ואין מְמַנִּין אוֹתָן בִּירוּשָׁלַם לְעוֹלָם; אֵלָּא מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם מְזַרְע דָּוִיד, ואין מוֹשְׁחִין בָּהּ אֵלָּא זֶרַע דָּוִיד.

יד. כְּשֶׁמוֹשֶׁחִין מַלְכֵי בֵּית דָּוִיד אֵין מוֹשֶׁחִין אוֹתָן, אֲלֹא עַל הַמַּעֲיָן. וְאֵין מוֹשֶׁחִין מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ; אֲלֹא אִם כֵּן הָיְתָה שָׁם מַחְלָקָת, אוּ מַלְחָמָה מוֹשֶׁחִין אוֹתוֹ, כְּדִי לְסַלֵּק הַמַּחְלָקָת. לְפִיכָף מָשְׁחוּ שְׁלֹמֹה מִפְּנֵי מַחְלָקַת אֲדוֹנֵיהָ, וְיֹאשׁ מִפְּנֵי עֲתָלְיָה, וּמָשְׁחוּ יְהוֹאָחָז מִפְּנֵי יְהוֹיָקִים אָחִיו.

הַלְבוּת מַלְכִּים וּמַלְחָמוֹת פֶּרֶק ב

א. כְּבוֹד גָּדוֹל נוֹהֲגִין בַּמֶּלֶךְ, וּמְשִׁימִין לוֹ אֵימָה וְיִרְאָה בְּלֵב כָּל אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר "שׁוֹם תִּשִּׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" (דְּבָרִים יז, טו), שֶׁתִּהְיֶה אֵימָתוֹ עָלֶיךָ. אֵין רוֹכְבִּין עַל סוּסוֹ, וְאֵין יוֹשְׁבִין עַל כֶּסֶּאוֹ, וְאֵין מְשַׁתְּמְשִׁין בְּשֶׁרְבִיטוֹ, וְלֹא בִּכְתָרוֹ, וְלֹא בְּאַחַד מִכָּל כְּלֵי תַשְׁמִישׁוֹ; וְכִשְׁהוּא מֵת, כֵּלָן נִשְׂרָפִין לְפָנָיו.

ב. וְכֵן לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲבָדָיו וּשְׁפָחוֹתָיו וּשְׁמִשְׁיוֹ, אֲלֹא מֶלֶךְ אַחֵר; לְפִיכָף אֲבִישֶׁג הָיְתָה מִתֶּרֶת לְשְׁלֹמֹה, וְאַסּוּרָה לְאֲדוֹנֵיהָ. אֲבָל אֲשֶׁתוֹ שְׁלֹמֹה, אֵינָה נִבְעֶלֶת לְאַחֵר לְעוֹלָם: אִפְּלוּ הַמֶּלֶךְ, אֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶלְמָנְתוֹ אוֹ גְרוּשָׁתוֹ שְׁלֹמֹה אַחֵר.

ג. וְאַסּוּר לִרְאוֹת אוֹתוֹ כִּשְׁהוּא עָרִם, וְלֹא כִשְׁהוּא מְסֻתָּפָר, וְלֹא כִשְׁהוּא בְּבֵית הַמֶּרְחֵץ, וְלֹא כִשְׁהוּא מְסֻתָּפֵג. וְאֵינוֹ חוֹלֵץ שֶׁנֶּאֱמַר "וְיִרְקָה בְּפָנָיו" (דְּבָרִים כה, ט), וְזֶה בְּזִיווֹן; וְאִפְּלוּ רָצָה, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ שֶׁמַּחֲל עַל כְּבוֹדוֹ, אֵין כְּבוֹדוֹ מְחוּל. וְהוֹאִיל וְאֵינוֹ חוֹלֵץ, אֵינוֹ מֵיבֵם; וְכֵן כִּיּוֹן שְׂאֵי אִפְשָׁר לִיבֵם אֶת אֲשֶׁתוֹ כִּף אֵין חוֹלְצִין לָהּ, אֲלֹא תֵשֵׁב לְעוֹלָם בְּזִיקָתָהּ.

ד. מֵת לוֹ מֵת, אֵינוֹ יוֹצֵא מִפֶּתַח פְּלִטוּרִין שְׁלוֹ. וְכִשְׁמִבְרִין אוֹתוֹ כָּל הָעָם מְסֻבִּין עַל הָאָרֶץ, וְהוּא מְסֻב עַל הַדְּרָגָשׁ. וְאִם נִכְנָס לְעִזְרָה, וְהָיָה מְזַרְע דָּוִיד יֹשֵׁב: שְׂאֵין יֹשִׁיבָה בְּעִזְרָה אֲלֹא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִיד בְּלִבָּד, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד, וַיֵּשֶׁב לְפָנָיו ה'" (שְׁמוּאֵל ב ז, יח; דְּבָרֵי הַיָּמִים א יז, טז).

ה. הַמֶּלֶךְ מְסֻתָּפָר בְּכָל יוֹם, וּמִתְקֵן עֲצָמוֹ, וּמִתְנַאֵה בְּלִבוֹשֵׁין מִפְּאָרִין שֶׁנֶּאֱמַר "מֶלֶךְ בִּיפְיוֹ, תַחֲזִינָה עֵינָיֶךָ" (יִשְׁעִיָּהוּ לג, יז). וַיֹּשֶׁב עַל כֶּסֶּא מַלְכוּת בְּפִלְטוּרִין שְׁלוֹ, וּמִשִּׁים כְּתֹר בְּרֹאשׁוֹ. וְכָל הָעָם בָּאִין אֵלָיו, בָּעֵת שִׁירְצָה; וְעוֹמְדִין לְפָנָיו, וּמִשְׁתַּחֲוִים אֲרָצָה.

ו. אִפְּלוּ נָבִיא עוֹמֵד לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ אֲרָצָה שֶׁנֶּאֱמַר "הִנֵּה נָתַן הַנְּבִיא; וַיָּבֹא לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְמֶלֶךְ עַל-פָּנָיו אֲרָצָה" (רָאָה מַלְכִּים א א, כג). אֲבָל כּוֹהֵן גָּדוֹל אֵינוֹ בָּא לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, אֲלֹא אִם רָצָה; וְאֵינוֹ עוֹמֵד לְפָנָיו, אֲלֹא הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד לְפָנָיו כּוֹהֵן גָּדוֹל שֶׁנֶּאֱמַר "וּלְפָנָיו אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד, וְשָׂאֵל לוֹ" (בַּמִּדְבָּר כז, כא). אִף עַל פִּי כֵן מִצְוָה עַל כּוֹהֵן גָּדוֹל לְכַבֵּד אֶת הַמֶּלֶךְ, וּלְהוֹשִׁיבוֹ, וּלְעַמֵּד מִפְּנָיו, כְּשִׁיבּוֹא לוֹ. וְלֹא יַעֲמֵד הַמֶּלֶךְ לְפָנָיו, אֲלֹא כְּשִׁישְׂאֵל לוֹ בְּמִשְׁפֹּט הָאוּרִים.

ז. וְכֵן מִצְוָה עַל הַמֶּלֶךְ לְכַבֵּד לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה, וְכִשְׁיִכְנָסוּ לְפָנָיו סְנֵה־דְרִין וְחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, יַעֲמֵד לְפָנֵיהֶם, וַיֹּשִׁיבֵם בְּצִדּוֹ. וְכֵן הָיָה אֶסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה עוֹשֶׂה אִפְּלוּ לְתַלְמִיד חֲכָמִים, הָיָה עוֹמֵד מִכֶּסֶּאוֹ וּמִנִּשְׁקוֹ וְקוֹרֵא לוֹ רַבִּי וּמָרִי.

ח. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּזִמָּן שִׁיחִיָּה הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ לְבִדּוֹ הוּא

וְעַבְדִּיו, יַעֲשֶׂה זֶה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ בְּצַנְעָה. אָבֵל בְּפִרְהוּסָהּ בְּפָנֵי הָעַם
לֹא יַעֲשֶׂה, וְלֹא יַעֲמִד מִפְּנֵי אָדָם, וְלֹא יְדַבֵּר רַכּוּת, וְלֹא יִקְרָא
לְאָדָם אֱלֹא בִשְׁמוֹ, כְּדִי שְׁתַּהֲיָה יִרְאָתוֹ בְּלֵב הַכָּל.

ז. כְּדֶרֶךְ שְׁחָלַק לוֹ הַכְּתוּב הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל, וְחַיֵּב הַכָּל בְּכְבוֹדוֹ
כִּי צוּה לַהֲיוֹת לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ שְׁפֹל וְחָלָל, שֶׁנֶּאֱמַר "וְלִבִּי, חָלָל
בְּקִרְבִּי" (תהילים קט, כב). וְלֹא יִנְהַג גְּסוּת לֵב בְּיִשְׂרָאֵל יִתֵּר מִדִּי,
שֶׁנֶּאֱמַר "לִבְלֹתִי רוּם-לִכְבוֹ מֵאַחֲיוֹ" (דברים יז, כ).

י. וַיְהִיָּה חוֹנֵן וּמִרְחָם לְקִטְנִים וּגְדוֹלִים, וַיֵּצֵא וַיָּבֹא בַּחֲפָצֵיהֶם
וּבְטוֹבָתָם, וַיַּחֲסֹם עַל כְּבוֹד קֶטָן שֶׁבְּקִטְנֵיהֶם. וְכִשְׁמַדְבָּר אֵל כָּל
הַקָּהָל בְּלִשׁוֹן רַבִּים, יְדַבֵּר רַכּוּת שֶׁנֶּאֱמַר "שְׁמַעוּנִי אַחִי וְעַמִּי"
(דברי הימים א כח, ב), וְאוֹמֵר "אִם תִּהְיֶה-לְעַבְדִּי לְעַם הַזֶּה" (ראה
מלכים א יב, ז).

יא. לְעוֹלָם יִתְנַהֵג בְּעֲנָוָה יִתְרָה אֵין לָנוּ גְדוֹל מִמֶּשֶׁה רַבֵּנוּ, וְהָרִי
הוּא אוֹמֵר "וַיִּנְחֲנוּ מֶה" (שמות טז, ז; שמות טז, ח). וַיִּסְבֵּל טְרַחֵם
וּמִשְׁאֵם וּתְלַנּוּתָם וְקִצְפָם "כֹּאֲשֶׁר יֵשֵׁא הָאֱמֶן אֶת-הַיִּנֶּק" (במדבר
יא, יב). רוֹעָה קִרְאוֹ הַכְּתוּב, "לִרְעוּת, בִּיעֲקֹב עַבְדּוֹ" (ראה תהילים
עח, עא); וְדֶרֶכּוֹ שְׁלֹרֻעָה, מִפָּרֶשׁ בְּקִבְלָהּ "כְּרַעָה, עֲדָרוֹ יִרְעָה,
בְּזָרְעוֹ יִקְבֹּץ טְלָאִים, וּבְחִיקוֹ יֵשֵׁא; עָלוֹת, יִנְהַל" (ישעיהו מ, יא).

הַלְבוּת מְלָכִים וּמַלְחָמוֹת פֶּרֶק ג

א. בָּעֵת שִׁיֵּשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ, כּוֹתֵב לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה
לְשִׁמּוֹ יִתֵּר עַל הַסֵּפֶר שֶׁהֵנִיחוֹ לוֹ אֲבוֹתָיו; וּמִגִּיהוּ מִסֵּפֶר הָעֲזָרָה,
עַל פִּי בֵּית דִּין שְׁלֹשְׁבָעִים וְאַחַד.

ב. אִם לֹא הֵנִיחוֹ לוֹ אֲבוֹתָיו סֵפֶר, אוֹ שְׁאֵבַד כּוֹתֵב שְׁנֵי סִפְרֵי
תּוֹרָה: אֶחָד מִנִּיחוֹ בְּבֵית גִּנְזָיו, שֶׁהוּא מְצוּה בּוֹ כָּכָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל; וְהַשֵּׁנִי לֹא יִזוּז מִלִּפְנֵיו, אֱלֹא בָּעֵת שִׁיִּכְנֹס לְבֵית הַכִּסֵּא,
אוֹ לְמֶרְחֵץ, אוֹ לְמָקוֹם שְׁאֵין רְאוּי לְקִרְיָאָה. יוֹצֵא לְמַלְחָמָה
וְהוּא עָמוֹ, נִכְנָס וְהוּא עָמוֹ, יוֹשֵׁב בְּדִין וְהוּא עָמוֹ, מִסֵּב וְהוּא
כִּנְגָדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "וְהִיתָה עָמוֹ, וְקָרָא בּוֹ כָּל-יְמֵי חַיָּיו" (דברים יז, ט).

ג. "לֹא יִרְבֶּה-לוֹ נָשִׁים" (דברים יז, יז) מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁהוּא
לוֹקַח עַד שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה נָשִׁים, בֵּין הַנָּשִׁים בֵּין הַפִּילִגְשִׁים, הַכָּל
שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה; וְאִם הוֹסִיף אַחַת, וּבִעֲלָהּ לוֹקָה. וַיֵּשׁ לוֹ לְגֶרֶשׁ,
וְלִשְׂא אַחֲרֵת תַּחַת זֶה שְׁגִרֶשׁ.

ד. וְ"לֹא-יִרְבֶּה-לוֹ סוּסִים" (דברים יז, טז) אֱלֹא כְּדִי מִרְכָּבָתוֹ; אִפְלוּ
סוּס אֶחָד פָּנוּי לַהֲיוֹת רֵץ לִפְנֵיו בְּדֶרֶךְ שְׁעוֹשֵׁינן שְׂאָר הַמְּלָכִים,
אֲסוּר. וְאִם הוֹסִיף, לוֹקָה.

ה. וְלֹא יִרְבֶּה לוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לְהֵנִיחַ בְּגִנְזָיו וּלְהַתְּגָאוֹת בּוֹ אוֹ
לְהַתְּנָאוֹת בּוֹ, אֱלֹא כְּדִי שְׁיִתֵּן לַחֲיִילוֹת שָׁלוֹ וְלַעֲבָדָיו וְלִשְׁמָשָׁיו.
וְכָל כֶּסֶף וְזָהָב שִׁירְבָה לְאוֹצֵר בֵּית ה', וְלַהֲיוֹת שֵׁם מוֹכֵן לְצָרְפִי
הַעֲבוּר וּלְמַלְחָמוֹתָם הָרִי זֶה מְצוּה לְהַרְבוֹתוֹ; וְאֵין אֲסוּר אֱלֹא
לְהַרְבוֹת לְעַצְמוֹ בְּבֵית גִּנְזָיו, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא יִרְבֶּה-לוֹ" (דברים יז, יז).
וְאִם הִרְבֶּה, לוֹקָה.

ו. הַמֶּלֶךְ אֲסוּר לְשִׁתּוֹת דֶּרֶךְ שְׁכָרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר "אֵל לְמַלְכִּים
שְׁתוֹ-יֵינן" (משלי לא, ד). אֱלֹא יִהְיֶה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְצָרְפִי יִשְׂרָאֵל,

ביום ובלילה שנאמר "והיתה עמו, וקרא בו כל-ימי חייו" (דברים יז, ט). וכן לא יהיה שטוף בנשים: אפלו לא היתה לו אלא אחת לא יהיה מצוי אצלה תמיד כשאר הטפשים, שנאמר "אל-תתן לנשים חילך" (משלי לא, ג). על הסרת לבו הקפידה תורה, שנאמר "ולא יסור לבבו" (דברים יז, יז) שלבבו, הוא לב כל קהל ישראל; ולפיכך דבקו הכתוב בתורה יתר משאר העם, שנאמר "כל-ימי חייו".

ז. כבר בארנו שמלכי בית דויד דנין, ודנין אותן, ומעידין עליהן. אבל מלכי ישראל גזרו חכמים שלא ידון, ולא דנין אותו, ולא מעיד, ולא מעידין עליו: מפני שלבן גם בהן, ויבוא מן הדבר תקלה והפסד על הדת.

ח. כל המורד במלך, יש למלך רשות להרגו. אפלו גזר על אחד משאר העם שילך למקום פלוני ולא הלך, או שלא יצא מביתו ויצא חייב מיתה; ואם רצה להרגו יהרג, שנאמר "כל-איש אשר-ימרה את-פיה" (יהושוע א, יח).

ט. וכן כל המבזה את המלך, או המחרף אותו יש למלך רשות להרגו, כשמעי בן גרא. ואין למלך רשות להרג אלא בסוף בלבד. ויש לו לאסור ולהכות בשוטים לכבודו. אבל לא יפקיר ממון; ואם הפקיר, הרי זה גזל.

י. המבטל גזרת המלך בשביל שנתעסק במצוות, אפלו במצוה קלה הרי זה פטור: דברי הרב ודברי העבד, דברי הרב קודמין. ואין צריך לומר אם גזר המלך לבטל מצוה, שאין שומעין לו.

יא. כל ההורגין נפשות שלא בראיה ברורה, או בלא התראה, אפלו בעד אחד, או שונא שהרג בשגגה יש למלך רשות להרג אותם, ולתקן העולם כפי מה שהשעה צריכה. והורג רבים ביום אחד, ותולה ומניחן תלויים ימים רבים, להטיל אימה, ולשבר יד רשעי העולם.